

17. Odpoveď ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky G. Matečnej na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky A. Zemanovej podanú 15. júna 2016 vo veci reštitučných konaní k poľnohospodárskej a lesnej pôde

ministerka pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
Gabriela MatečnáBratislava 7.7.2016
Číslo: 402/2016-100

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania:		
18-07-2016		
Číslo spisu:	PREDS-418/2016	
Listy: 1/3	Prílohy:	-
RZ	ZH	LU

Vážená pani poslankyňa,

prostredníctvom predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Andreja Danka mi bola doručená Vaša interpelácia, týkajúca sa výsledkov Správy o výsledkoch prieskumu zbytočných prietahov v reštitučných konaniach k poľnohospodárskej a lesnej pôde (ďalej len „Správa“), ktorú v minulom roku vypracovala verejná ochrankyňa práv. Požiadali ste o zodpovedanie viacerých otázok súvisiacich s konaniami na okresných úradoch, pozemkových a lesných odboroch, ktoré sú kompetentné na riešenie uplatnených reštitučných nárokov, ako aj otázok vzťahujúcich sa na možnosti zlepšenia stavu v danej oblasti.

K Vašej otázke ohľadom vysvetlenia rozdielov v priemernom počte ukončených reštitučných konaní za rok na jednotlivých úradoch a zdôvodnenia týchto rozdielov, mi dovoľte uviesť, že po prijatí reštitučných zákonov s ohľadom na zákonom stanovenú prekluzívnu lehotu bolo na jednotlivé správne orgány v krátkom časovom období doručené enormné množstvo podaní. Treba podotknúť, že pod vplyvom mediálnych informácií boli mnohé podávané takpovediac „pre istotu“, aby sa niečo neopomenulo, v snahe „získať niečo od štátu“. Často boli tieto podania bez náležitého a explicitného označenia osobného a majetkového substratu, čo bolo najmä v prípadoch, keď reštitučný nárok uplatnili osoby, ktoré o možných nespravodlivostiach z obdobia neslobody len počuli od svojich príbuzných.

V súlade so zásadami správneho konania sú správne orgány povinné svedomito a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, čo v danom prípade znamenalo, že príslušné správne orgány museli venovať primeranú pozornosť aj podaniam, ktoré nespĺňali požiadavky stanovené reštitučnými zákonmi. Navyše, z dôvodu absencie podkladov nevyhnutných pre rozhodnutie, bolo potrebné jednak vyzývať (často viackrát) reštituentov na doplnenie podaní, jednak tieto údaje zisťovať svojou činnosťou, a to oslovovaním ďalších inštitúcií, ústavov, archívov a podobne.

Nezanedbateľným faktorom ovplyvňujúcim skutočnosť, že na niektorých správnych orgánoch sú reštitučné nároky vyriešené a na niektorých stále zostáva pomerne významný počet nedoriešených reštitučných nárokov, je tak počet uplatnených nárokov, ako aj náročnosť vyriešenia jednotlivých reštitučných titulov, keďže tieto faktory neboli na jednotlivých správnych orgánoch identické, resp. porovnateľné. Ako príklad môžem uviesť Okresný úrad Bardejov, kde podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“) bolo uplatnených 397 nárokov, v porovnaní s Okresným úradom Košice, kde bolo uplatnených 2101 nárokov.

Nemalou mierou k aktuálnemu stavu reštitučných konaní zaiste prispievajú aj časté personálne zmeny na postoch pracovníkov riešiacich reštitučné podania, keď opäť môžem uviesť, že zatiaľ čo na niektorých okresných úradoch evidujeme dlhoročných pracovníkov, ktorí kontinuálne pokračujú v riešení jednotlivých reštitučných nárokov, na iných okresných úradoch došlo už k viacnásobným zmenám týchto pracovníkov.

Uviesť tak jednoznačné príčiny a dôvody, prečo niekde boli oprávnené osoby už uspokojené a niekde na vyriešenie uplatnených nárokov stále čakajú, by bolo určite povrchné.

K Vašej druhej, tretej a štvrtej otázke, ktoré sa týkajú navrhnutia konkrétnych opatrení na zlepšenie situácie, chcem poznamenať, že už môj predchodca vo vzťahu k Správe informoval verejnú ochrankyňu práv, že s jej naznačenými opatreniami vo vzťahu k pozemkovým a lesným odborom okresných úradov, ktoré by mohli napomôcť k riešeniu reštitučných nárokov v primeraných lehotách, je možné sa stotožniť. Počas môjho pôsobenia vo funkcii ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky boli všetky okresné úrady, pozemkové a lesné odbory, ako aj odbory opravných prostriedkov, referáty pôdohospodárstva, vyzvané, aby zabezpečili dôsledné a zodpovedné napĺňanie účelu zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“) v čo možno najkratších lehotách.

Ako som však už uviedla v reakcii na Vašu prvú otázku, faktory ovplyvňujúce dĺžku reštitučných konaní neboli na jednotlivých správnych orgánoch zhodné, resp. porovnateľné, a teda aj opatrenia na zlepšenie tohto stavu nie je potrebné riešiť plošne na všetkých úradoch. Vo vzťahu k návrhu verejnej ochrankyne práv na personálne posilnenie pozemkových a lesných odborov okresných úradov s najvyššími počtami nerozhodnutých vecí, som obdržala informáciu, že dochádza k presunu dvoch funkčných miest z Okresného úradu Prešov, a to po jednom na Okresný úrad Kežmarok a na Okresný úrad Poprad, s tým, že na všetkých doteraz uskutočnených rokovaniach na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky, ako orgáne zodpovednom za celkovú koncepciu reformy ESO, zástupcovia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky opakovane vznášajú požiadavku na navýšenie počtu pracovníkov na väčšine pozemkových a lesných odborov okresných úradov. Keďže v súvislosti s nahradením Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb.) zákonmi č. 160/2015 Z. z. (Civilný sporový poriadok), č. 161/2015 Z. z. (Civilný mimosporový poriadok) a č. 162/2015 Z. z. (Správny súdny poriadok) a prijatím zákona č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného

mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov dochádza od 1. júla 2016 k zmenám - okrem iných zákonov – aj v zákone č. 229/1991 Zb. a v zákone č. 503/2003 Z. z. v tom smere, že odvolania voči rozhodnutiam okresných úradov, pozemkových a lesných odborov, v reštitučných konaniach budú namiesto súdov prejednávať okresné úrady v sídlach krajov, odbory opravných prostriedkov, referáty pôdohospodárstva, požiadali sme Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky aj o navýšenie pracovníkov týchto odborov.

Dovolím si tiež skonštatovať, že situácia týkajúca sa riešenia alebo neriešenia reštitučných podaní je závislá aj od osobnej angažovanosti a dispozícií jednotlivca, ktorý reštitučnú agendu rieši, a aj keď sa vo väčšine prípadov stretávam so zánietením a snahou o riadne a náležité rozhodovanie reštitučných vecí, nájdu sa aj prípady, kedy najmä z dôvodu častých personálnych zmien na miestach pracovníkov vybavujúcich reštitučné podania, dochádza k odsúvaniu vyriešenia týchto podaní. Novoprijatí pracovníci sú tak často hneď na začiatku demotivovaní a s ohľadom na – podľa nich – neprimerané finančné ohodnotenie vo vzťahu k náporu práce z miesta po krátkom čase odchádzajú, takže situáciu na niektorých okresných úradoch zrejme nevyrieši ani navýšenie počtu pracovníkov, ak títo pracovníci nebudú súčasne spĺňať isté parametre tak vo vzťahu k ovládaniu predmetnej problematiky, tak vo vzťahu k reálnym limitom a možnostiam ich finančného ohodnotenia.

Čo sa týka proklamovanej nespolupráce Slovenského pozemkového fondu, na ktorú poukazujete vo Vašej piatej otázke, zástupcovia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky samozrejme komunikujú so zástupcami Slovenského pozemkového fondu a riešia aj otázky týkajúce sa reštitučných konaní a predkladania podkladov, keďže na základe informácií z niektorých okresných úradov, pozemkových a lesných odborov, boli zistené dlhšie lehoty dodávania potrebných podkladov. Z pracovných rozhovorov vyplynulo, že Slovenský pozemkový fond sa pri zabezpečovaní technických podkladov snaží konať priebežne a v závislosti od výšky finančných prostriedkov, ktoré sú schválené v rozpočte Slovenského pozemkového fondu na tento účel. Spracovanie doručených žiadostí z jednotlivých regionálnych odborov Slovenského pozemkového fondu potom na Generálnom riaditeľstve Slovenského pozemkového fondu zvyčajne nepresahuje 30 dní od doručenia žiadostí. Aj keď sa určite nájdu prípady individuálnych zlyhaní, dovolím si nesúhlasiť so záverom, že ide o dlhotrvajúcu nečinnosť Slovenského pozemkového fondu. K možnosti kontroly, resp. príkazov na konanie Slovenského pozemkového fondu, je potrebné uviesť, že právne postavenie Slovenského pozemkového fondu je jednoznačne vymedzené v zákone č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov a ani ako ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky nie som oprávnená ovplyvňovať postupy, konania a lehoty Slovenského pozemkového fondu.

V súvislosti s Vašou šiestou otázkou, týkajúcou sa nedostatočného rozpočtu na vyhotovovanie geometrických plánov uvádzam, že Slovenský pozemkový fond rozpočtuje daný typ výdavkov na podpoložke ekonomickej klasifikácie 637005 Špeciálne služby. Podľa analýzy posledných 5 rokov, do roku 2014 bola predmetná podpoložka plnená nižšie ako na 100% a nebol dôvod na obmedzenie výdavkov. V roku 2014 a 2015 bola rozpočtovaná suma prekročená, na čo Slovenský pozemkový fond reagoval navýšením rozpočtovanej sumy v roku 2014 na 400 000 eur; v roku 2015 na 800 000 eur a v roku 2016 na 1 315 000 eur, v rámci možností rozpočtu verejnej správy. Podľa

rozpočtu neboli obmedzenia na čerpanie finančných prostriedkov. Rešpektujúc ustanovenie § 19 ods. 5 zákona 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého subjekt verejnej správy nie je oprávnený zaväzovať sa v bežnom rozpočtovom roku na také úhrady, ktoré nemá zabezpečené v rozpočte na bežný rozpočtový rok, však v prípade hrozby prekročenia rozpočtu mohli byť v štvrtom kvartáli bežného roku realizované z rozpočtovanej podpoložky len zazmluvnené výdavky a do nových zmluvných vzťahov mohol Slovenský pozemkový fond vstúpiť až v nasledujúcom roku. Z uvedených rozpočtovaných súm tak jednoznačne vyplýva, že ak aj v minulosti mohli byť indikované problémy v súvislosti s finančnými obmedzeniami, mám za to, že s ohľadom na sumu výdavkov na spracovanie podkladov nevyhnutných pre reštitučné konania, rozpočtovanú pre rok 2016, sa tieto problémy opakovať nebudú a zatiaľ zrejme nie je potrebné uvažovať zo strany kompetentných subjektov o úpravách rozpočtu.

K problematike bývalého vojenského obvodu Javorina mi dovoľte uviesť, že Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky prijalo plnú zodpovednosť za prípravu legislatívy potrebnej pre elimináciu majetkových krív, ktoré v procese odnímania vlastníctva poľnohospodárskej a lesnej pôdy v minulosti vznikli. Zároveň však pripomínam, že zákon č. 229/1991 Zb. nemohol mať ambíciu riešiť všetky majetkové krivdy, nakoľko v niektorých prípadoch išlo o špecifické postupy. Preto je aj v preambule tohto zákona uvedené, že bol prijatý v snahe zmierniť následky niektorých majetkových krív, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989. Vyporiadanie reštitučných nárokov v katastrálnych územiach tvoriacich bývalý vojenský obvod Javorina prebiehalo a prebieha v osobitnom režime. Ako iste viete, v priestore tohto bývalého vojenského obvodu nebol založený štandardný katastrálny operát, a teda neexistovala ani kompatibilita evidencie právnych vzťahov v pôsobnosti vojenského katastra a civilného katastra nehnuteľností, pričom bolo zistené, že vydávanie pozemkov nerešpektovalo pôvodné vlastnícke vzťahy a hrozilo, že pri odstraňovaní niektorých starých krív vzniknú krivdy nové. Za účelom odstránenia tohto nepriaznivého stavu bol prijatý zákon č. 24/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1. apríla 2015 zaviedol prostredníctvom spracovania tzv. zjednodušených registrov nový špeciálny legislatívno – technický nástroj na spracovanie korektnej bázy údajov v tomto bývalom vojenskom obvode. Zjednodušené registre špecifickým spôsobom vytvoria základ pre fundované rozhodovanie správneho orgánu pri navracaní vlastníckych práv k pôvodným nehnuteľnostiam v predmetnom obvode. Potvrdený zjednodušený register tak bude podkladom, ktorý sa použije na účely vydania rozhodnutia i na posúdenie už vydaného rozhodnutia. V súčasnosti sú takmer všetky zmluvy o dielo na vyhotovenie týchto zjednodušených registrov pre jednotlivé katastrálne územia v tretej – poslednej – spracovateľskej etape s tým, že do konca roku 2016 majú byť všetky zjednodušené registre odovzdané správne mu orgánu.

Chcem Vás ubezpečiť, že si uvedomujem prioritu vyriešenia tejto otázky. Avšak až vytvorením relevantných podkladov v rámci zjednodušených registrov, ktoré nebudú dôvodom ich spochybňovania a dajú právnu istotu oprávneným osobám, sa môže pokračovať v reštitučných konaniach a následne vydávať rozhodnutia, ktoré budú vecne a technicky správne a zapisateľné

do katastra nehnuteľností. Pracovníci Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky i pracovníci Okresného úradu Kežmarok, pozemkového a lesného obvodu, vyvíjajú maximálne úsilie za účelom doriešenia reštitučných konaní v bývalom vojenskom obvode Javorina.

S úctou

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long tail, positioned to the right of the recipient's address.

Na vedomie:

Vážený pán
Andrej Danko
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava

Vážená pani
Anna Zemanová
poslankyňa
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava